

Wrocław, 6.10.17

Aleksandra Zienkiewicz
Stowarzyszenie Ochrony Drzew
„miastoDrzew”
ul. Białoskórnicza 26
50-134 Wrocław
miastodrzew@gmail.com

Ministerstwo Środowiska
Warszawa

Dotyczy opiniowania projektu rozporządzenia w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody

Szanowni Państwo,

Dziękujemy za możliwość wyrażenia opinii na temat projektu ww. rozporządzenia. Poniżej przedstawiamy uwagi do jego tekstu:

1. W paragrafie 2 wymienione są dwa kryteria uznawania drzew za pomniki przyrody: w pierwszym punkcie – dotyczące obwodów na wys. 1,3 m, w drugim – jakościowe. Nie jest jednak jasne, czy są to kryteria do spełnienia łącznie czy osobno.

Uważamy, że odzwierciedleniem dotychczasowych praktyk byłoby potraktowanie tych kryteriów osobno. Jest to istotne z co najmniej dwóch względów. Drzewa będące częścią założenia alejowego niekoniecznie będą miały takie obwody jak solitery tego samego gatunku, jednak sam fakt osiągnięcia przez nie np. wieku stu lat i pozostanie w dobrej kondycji zdrowotnej powinien kwalifikować je do objęcia ochroną pomnikową jako zielone założenie przestrzenne. Mamy też w Polsce drzewa niezwykle, objęte ochroną pomnikową, które nie mają bardzo dużych obwodów, bo np. rosną w niesprzyjających, trudnych warunkach (np. słynna sosna w Pieninach). Chcielibyśmy także zwrócić uwagę, że nie wszystkie gatunki drzew, występujące w Polsce, są wymienione w załączniku, co sprawia, że dla ustanowienia dla nich pomnika można brać pod uwagę jedynie kryterium drugie.

Mając na uwadze powyższe, **wnoskujemy, by nadać pierwszemu zdaniu paragrafu 2. następujące brzmienie lub podobne o takim znaczeniu:**

„Za pomniki przyrody mogą zostać uznane drzewa spełniające przynajmniej jedno z poniższych kryteriów”.

2. **Wnioskujemy także, by w § 2. punkcie 2. dodać słowa: „należące do gatunków rzadko występujących, w tym objętych ochroną gatunkową; należące do rzadko występujących odmian gatunków; stanowiące siedliska roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową, zagrożonych wyginięciem lub rzadko występujących”.**

Obecnie w projekcie rozporządzenia ich brakuje, a w naszej ocenie są to również ważne przesłanki do objęcia ochroną pomnikową.

3. Warto również, aby rozporządzenie rozstrzygnęło kwestię form wielopiennych (jak dla nich liczyć obwód) oraz drzew bez pni. Jeśli ma być w takiej sytuacji stosowany art. 85. ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, to wnosimy, by w rozporządzeniu było to wyraźnie zaznaczone.

4. **Wnioskujemy również, by w rozporządzeniu dodać paragraf dotyczący roślin pnących,** takich jak bluszcz, które mogą osiągać znaczne rozmiary i stanowić unikatowy składnik krajobrazu. W obecnym brzmieniu projektu rozporządzenia nie da się właściwie ustanowić pomnika przyrody dla bluszczu czy glicynii.

5. Do wykazu minimalnych obwodów będących kryterium uznania drzewa za pomnik przyrody odnosimy się poniżej.

Korzystając z dokonanej przez Fundację EkoRozwoju z Wrocławia analizy bazy danych drzew pomnikowych Dolnego Śląska (2078 spośród 2590 drzew), chcemy zaznaczyć, że 25% obiektów nie zmieściłoby się w nowych limitach. Jeśli zaś wziąć pod uwagę drzewa będące pomnikami jako grupy lub aleje, to aż 40% z nich nie spełnia proponowanych kryteriów dotyczących grubości pnia. W mieście Łądek Zdrój na 87 drzew pomnikowych tylko cztery spełniają nowe limity.

W artykule Pietrzak i Grzywacza (2011), na który powołuje się uzasadnienie projektu rozporządzenia, zastosowano medianę rozmiarów drzew pomnikowych jako podstawę do rekomendowania rozmiarów granicznych. W naszym przekonaniu nie jest to adekwatne, ponieważ pozostawia połowę drzew pomnikowych poniżej kwalifikującego progu. Bardziej odpowiednie byłoby zaproponowanie mediany obniżonej o odchylenie standardowe, co zapewniłoby objęcie limitem niemal wszystkich, poza najcieńszymi, ustanowionych pomników przyrody. Odchylenie standardowe w cytowanej pracy dla większości gatunków mieści się w przedziale 60-120 cm.

Należy też podkreślić, że badania wykonane w ramach pracy Pietrzak i Grzywacza brały pod uwagę całą populację drzew pomnikowych w Polsce, nie uwzględniając zróżnicowania regionalnego (w tym wysokości npm). Zwłaszcza dla drzew mających w Polsce swoją granicę zasięgu w części regionów mogą wykazywać niższe obwody. Tak samo bardzo stare drzewa rosnące długo w zacienieniu lub na ubogich siedliskach mogą mieć mniejsze obwody. Ponadto pojawia się problem z rodzajami reprezentowanymi przez różne gatunki różniące się tempem wzrostu i rozmiarami maksymalnymi, np. dęby szypułkowy i bezszypułkowy (ten drugi najczęściej o mniejszych wymiarach).

Aby wyjść naprzeciw wskazanym problemom i zapewnić dobre warunki dla pomnikowej ochrony drzew, **proponujemy przesunięcie całej tabeli granicznych obwodów o kategorię w dół (o 50 cm)**, czyli np. dla topól limit wynosiłby 350 cm. Nie dotyczyłoby to kategorii 50 cm, której trzy gatunki pozostaną bez zmian, wzbogacone o gatunki z dotychczasowego progu drugiego (100 cm). Pozwoli to na objęcie obwodów odpowiadającym większości istniejących pomników przyrody. Takie limity odpowiadałyby w przybliżeniu wartościom równym medianie z pracy Pietrzak i Grzywacza skorygowanej o odchylenie standardowe.

Jeśli taka zmiana nie byłaby podjęta, proponujemy – jako minimum - dokonanie indywidualnych zmian w następujących limitach (gatunki, które szczególnie by ucierpiały na wprowadzeniu proponowanych minimów): brzozy z 250 na 200 cm, dęby z 350 na 300 cm, grab z 250 na 200 cm, jesiony z 300 na 250 cm, kasztanowiec z 300 na 250 cm, lipy z 350 na 300 cm, płatan z 350 na 300 cm, sosna zwyczajna z 300 na 250 cm, wiązy z 300 na 250 cm, topole gatunków rodzimych z 400 na 350 cm.

Chcielibyśmy też podkreślić, że skoro sam fakt spełniania przez drzewo kryterium obwodu nie jest ostateczną przesłanką do objęcia go ochroną pomnikową, bo za każdym razem decyzja jest podejmowana przez Radę Gminy/Miasta, to nie ma potrzeby przyjmowania wyższych obwodów występujących w literaturze. To każdorazowo radni będą oceniać wartość danego drzewa (również w odniesieniu do wymiarów już uchwalonych pomników) oraz interesy różnych stron.

Mamy nadzieję na przychylenie się Państwa do naszych uwag.

W imieniu Członków Stowarzyszenia,

Aleksandra Zienkiewicz
Przewodnicząca